

ORNIS FENNICA

XIV, N:o 3-4

1937, 15. XII.

SUOMEN LINTUTIETEELLISEN YHDISTYKSEN JULKAISEMA
UTGIVEN AV ORNITOLOGISKA FÖRENINGEN I FINLAND

Toimitus P. Palmgren, E. Merikallio,
Redaktion

O. Kalela

Lampikertun, *Acrocephalus s. scirpaceus* (Herm.), esiintymisestä Suomessa.

OLAVI LEIVO.

Viimeisten vuosikymmenien aikana Suomeen saapuneen ja maassamme täysin vakiintuneen eteläisen lintuaineksen joukossa lienee lampikerttu nuorin tulokas. Lajin tapasi maassamme ensimmäisenä P. Palmgren Ahvenanmaalla: 7. VI. 1926 laulava ♂ Långträskjärven (Hammarland) pohjoispäässä ruo'ikossa. P. PALMGREN (1934) on osin omiensa osin myös toisten tekemien havaintojen pohjalla (vrt. myös HORTLING) selostanut lampikertun vakiintumisen Ahvenanmaalla, kirjoituksessaan pohtii tekijä lisäksi teoreettisesti lajin Ruotsista käsin tapahtuneen leviämisen syitä. Ahvenanmaan järvien linnustoa kvantitatiivisesti tutkiessaan oli tekijä laskenut myöskin laulavat lampikerttu- ja ruokokerttu- (*Acrocephalus schoenobaenus*) koiraat tutkituissa järvissä. Eri vuosina saaduista luvuista on lampikerttu-kannan vakiintuminen ja lisääntyminen todettavissa. Ensimmäisinä vuosina oli lampikertun osuus koko *Acrocephalus*-määrästä vähäinen, lajin esiintyminen yleensäkin Ahvenanmaalla oli enemmän tai vähemmän tilapäistä, mutta jo 1932 jakaantui *Acrocephalus*-määrä tutkituissa järvissä seuraavasti: 24 ruokokerttua ja 5 lampikerttua. Viimeksi mainitun osuus oli siis jo melkoinen. — Vuoden 1932 jälkeen ei lampikerttu-kannan mahdollista voimistumista Ahvenanmaalla ole seurattu.

Ahvenanmaalaisten lisäksi on kirjallisuudessa mainittu vain kaksi lampikerttu-havaintoa muualta Suomesta: 3. VI. 1933 laulava ♂ Herittoniemessä lähellä Helsinkiä, kesäkuun lopussa 1934 laulua „kaksi eri kertaa samoilla paikoilla“ (HYTÖNEN).

Kesällä 1936 ryhdyin — tohtori Palmgrenin kehoituksesta, ja saatuani kuulla tarkan kuvauksen lajin laulusta — pitämään silmällä lampikerttua Helsingin lähetyvillä. Tarkkailujeni tuloksena kesällä 1936 olivat seuraavat havainnot:

16. VI. Laulava ♂ Laajalahden (Espoo) pohjukassa. Lintu siirtyi lähestyessäni sitä hätäilemättä loitommaksi.

20. VI., klo 13. Innokkaasti laulava ♂ Tammelundissa Porolahdessa (Helsingin pitäjä). — 29. VI. ja 8. VII. Laulava ♂ Porolahden pohjukassa. Lintu ei hätäillyt lähestyessäni sitä.

Lajimääräys näissä tapauksissa perustuu yksinomaan lauluun — lintua en saanut yrityksistäni huolimatta näkyviin. Lajimääräykseni varmistui kuitenkin vielä samana kesänä; tapasin näet ja myös näin lampikertun Östersundomissa:

12. VII., klo 9,30—11,30. 2 laulavaa ♂♂ Östersundomissa (Sipoo) (vrt. LEIVO, s. 69).

Kesän 1937 alussa löysin lampikertun jälleen Östersundomista, lisäksi yhden yksilön Pikku-Huopalahdesta. Näiden löytöjen innoittamana ryhdyin perusteellisemmin tarkkailemaan lajin esiintymistä ja runsautta Helsingin ympäristössä. Tarkemmin olen kulu-neena kesänä tutkinut sopiviksi katsomani murtovesilahdet lännessä Espoonlahden pohjukasta alkaen itään Östersundomiin asti, sen sijaan aivan rannikon lähetyvilläkin olevat rehevärantaiset saaret ovat jääneet miltei kokonaan tutkimatta. Lisäksi olen tehnyt erilliset retket Saltfjärdeniin ja Porvooseen. — Ajallisesti järjestelmällisempään tarkkailuun ei minulla ollut tilaisuutta, mutta hajanaisiakin muuttanevat havaintoni huomattavasti käsitystämme lampikertun nykyisestä levinneisyydestä.

Omieni ohessa julkaisen alla abiturientti Leo Lehtosen lampikerttu-havainnot. Tutustuttuaan lajiin yhteisellä retkellämme Vanhankaupungin lahdessa kävi Leo Lehtonen paikalla myöhemmin uudelleen. Nämä sekä lisäksi itse löytämänsä paria koskevat havainnot on hän ystävällisesti luovuttanut käytettäväkseni.

Lampikerttu-havaintoni kesällä 1937 ovat — paikkajärjestyksessä lännestä alkaen lueteltuina:

Kirkkonummi.

Saltfjärden. 25. VII., klo 15,30—17. Laulava ♂ „järven“ itäosassa (länsiosaa en tutkinut). Lintu lauloi vain pariin otteeseen lyhyesti.

Espoonlahden pohjukan länsireuna. 18. VII., klo 14. Innokkaasti laulava ♂. Lintu ei hätäillyt lähestyessäni sitä.

Espoo.

Espoonlahden pohjukka, Bobäckviken. 18. VII., klo 12—13. 5 laulavaa ♂♂. Linnuista 2 lauloi hyvin innokkaasti, miltei tauotta, sen sijaan lauloivat 3 jäljellä olevaa aivan katkonaisesti vain silloin tällöin. Vii-

meksimainituista yhtä lähestyessäni tulivat sekä ♂ että ♀ silmittömästi häitäntyneinä miltei käden ulottuville. ♂ alkoi laulaa hyvin kiihkeästi hyppien ♀:aan kanssa ympärilläni. Siirryttyäni pitemmälle kuului ruo'ikosta poikasten ääntelyä sekä syöttämisessä syntyvää ääntä. — 22. VII., klo 14—17. 3 laulavaa ♂♂ (loitompana olevia ei käyty katsomassa). J. Grönvall ampui pyynnöstäni yhden linnun (♂). Lintu on täytettynä Yliopiston suomalaisessa lintukokoelmassa (J. Grönvall, O. Kalela, O. Leivo). — 25. VII., klo 10. 3 laulavaa ♂♂ sekä lisäksi varoitteleva ♀. 2 ♂♂ lauloi jatkuvasti innokkaasti, yksi vain pariin otteeseen lyhyesti. Yksi 18. VII. löytämistäni koiraista ei laulanut lainkaan.

Hagalund, itärannan keskivaiheilla. 9. VII., klo 13—16. 2 laulavaa ♂♂, toinen lauloi miltei tauotta, toinen sen sijaan aivan katkonaisesti. Jälkimmäisen lähettyville lensi ruokaa nokassaan kantava ♀ useita kertoja.

Laajalahti. 8. VI., klo 8—11. 7 laulavaa ♂♂. — 19.—20. VI., klo 23—5. Linnuista oli 4 pysynyt täsmälleen entisillä paikoillaan, 3 oli muuttanut olinpaikkaansa. — 24. VI., klo 1—5. 4 äsken mainittua jatkuvasti paikoillaan katkonaisesti laulaen, liikkeellä olevista oli 2 taasen muuttanut paikkaa. — 4. VII., klo 23—24. Vain yksi ♂ lauloi lyhyeen. — 8. VIII., klo 11—14. Yksi ♂ lauloi vielä useita kertoja pitempään.

Huopalahden kunta.

Iso-Huopalahti. 8. VI., klo 11—13. ♂ ja ♀. ♀ kantoi pesän rakennusainetta ruo'ikon reunaosista, ♂ seurasi innokkaasti laulaen kintereillä. — 18. VI., klo 8,30. Edellä mainittu ♂ lauloi aivan lyhyeen, sen lähettyvillä toinen innokkaasti laulava ♂. — 20. VI., klo 6. Molemmat ♂♂ paikoillaan, pesivä ♂ lauloi katkonaisesti, toinen innokkaasti. — 24. VI., klo 9,30—10. Koiraat entisillä paikoillaan, pesivä lauloi katkonaisesti, toinen innokkaasti.

Kuusisaari, koillispuolella ruo'ikkopoukama. 24. VI., klo 5,30. Innokkaasti laulava ♂ liikkui ruo'ikon ulkoreunassa.

Lauttasaari, Braxvik (sen läntinen poukama). 21. VI., klo 9,30. Miltei tauotta laulava ♂. — 7. VII., klo 20. Lintu siirtynyt poukaman pohjukkaan, lauloi katkonaisesti.

Munkkiniemi, Kalastajatorpasta itään (Pikku-Huopalahden suussa). 5. VII. Katkonaisesti laulava ♂ (Leo Lehtonen). — 6. VII. ♂ ja ♀. ♀ kantoi ruokaa nokassaan nielaisematta sitä (Leo Lehtonen).

Pikku-Huopalahti. 6. VI., klo 20,30. Laulava ♂ raitiotiesillan pohjoispuolella ruo'ikkosaarekkeessa (O. Kalela, O. Leivo). — 20. VI., klo 7,30. 3 laulavaa ♂♂, edellä mainittu paikoillaan, 2 ♂♂ sillan eteläpuolella. — 24. VI., klo 6—8. 3 ♂♂, näistä 2 entisillä paikoillaan, kolmas oli siirtynyt lahden pohjukkaa kohti.

Helsingin pitäjä.

Vanhankaupunginselkä: 1. Saunalahti — Braxvik. 9. VI., klo 4—7. 4 laulavaa ♂♂ (Leo Lehtonen, O. Leivo). — 2. VII. Linnuista 2 entisillä paikoillaan, 2 oli siirtynyt (Leo Lehtonen). — 15. VIII., klo 10—11,30. 1 juv. seuraili varoittelevaa ad. yksilöä ruokaa kättäen; syöttämisessä syntyvää ääntä. — — 2. Klobben—Lammassaari—Kuusisaari. 9. VI., klo 8—10. 2 laulavaa ♂♂ + ♂ ja ♀ (Leo Lehto-

nen, O. Leivo.) — 2. VII. 3 ♂♂, näistä yksi entisellä paikallaan, 2 oli siirtynyt (Leo Lehtonen).

Herttoniemensalmi. 7. VI., klo 15. Laulava ♂. — 15. VI., 29. VI., 11. VII. oli lintu entisellä paikallaan laulaen katkonaisesti.

Tammelund, Porolahti. 7. VI., klo 16. Laulava ♂ lahden pohjukassa (n. 50 m siitä paikasta, missä lajin tapasin kesällä 1936).

Puotinkylänlahden pohjukka. 6. VIII., klo 12—15. 3 ♂♂, lauloivat aivan katkonaisesti.

Sipoo.

Östersundom. 30. V., klo 8. Laulava ♂ aivan samassa paikassa kuin kesällä 1936. — 6. VI., klo 8. 2 laulavaa ♂♂, toinen entisessä paikassa, toinen viereisessä lahdenpoukamassa. — 4. VII., klo 8—10. Ensiksi löytämäni ♂ ei laulanut, toinen oli siirtynyt lähelle rantaa.

Porvoo.

14. VI., klo 12—15. 3 laulavaa ♂♂, 2 näistä Sikosaaren pohjoiskärjessä, 1 ♂ Porvoonjoen suun edustalla länsirannassa.

Yhteenveto yllä olevista havainnoista. — Kesällä 1936 löysin erikoisemmin etsimättä lampikertun kolmesta eri paikasta, yhteensä 4 ♂♂. Kesällä 1937 oli tarkemmin tutkimallani alueella (kts. edellä) 37 ♂♂, lisäksi erillisissä havaintopaikoissa, Saltfjärdenissä ja Porvoossa, yhteensä 4 ♂♂. — Kesän 1936 löydöt eivät anna minkäänlaista tarkkaa kuvaa lampikertun runsaudesta Helsingin tienoilla, linnut löysin täysin sattumalta retkilläni, mutta sen sijaan antavat ne ainakin vihjeen lajin yleisyydestä.

Lampikertun esiintyminen näinkin runsaana rajoitetulla alueella Suomenlahden rannikkoa oli täysin yllättävää. Lajin runsautta ajateltaessa on kuitenkin otettava huomioon ensiksikin, että viimekesäinen runsaus ainakin saattaa olla enemmän tai vähemmän tilapäistä jo yksistään siitä syystä, että laji tutkimallani alueella on suhteellisen nuori tulokas; lintukannan vuotuiset lukumäärävaihtelut uudella alueella, levinneisyysalueen rajalla lienevät jo sellaisinaan luonnollisia.

Toisekseen on lajin runsautta arvosteltaessa otettava huomioon, että lampikerttu-kannan pariluku on vain huomattavan pieni osa tapaamieni koiraiden luvusta. Parilukuun en tosin tutkimallani alueella päässyt käsiksi lähestulkoonkaan tarkasti. Ainuttakaan pesää en ole edes etsinyt, syystä että pesien löytäminen pesimispaikan laadusta riippuen on täysin sattumanvaraista, mutta silti on lajin pesiminen alueellani täysin varmaa. Selvinä todisteina pesimisestä voitane

ilman muuta pitää monia havaintojani (juv. yksilö, poikasten ääntely sekä syöttämisessä syntyvä ääni, ruokaa tai pesäainetta kantava lintu). Lisäksi olen parilukua arvioidessani ottanut huomioon seuraavat seikat: koiraiden pysyminen tarkasti rajoitetussa paikassa jo kesäkuun alkupuolella, lauluinnon laukeaminen jo kesä—heinäkuun vaihteessa (yksinäiset ♂♂ lauloivat innokkaasti vielä heinäkuun puolivälissä ja jälkeenkin) sekä lisäksi lintujen hätäileminen lähes tyessäni niitä. Tällaisin perustein arvioiden olen päätenyt tulokseen: 29:stä tarkemmin havainnoimastani koiraasta oli 15, siis n. 50 % pesiviä (jäljellä olevista 12:sta yksilöstä en havaintojen niukkuuden takia voi sanoa mitään varmaa). Koirasvaltaisuus tuntuu ehkä liian suurelta, mutta selittyy helposti muistaessamme, että laji alueellani on suhteellisen nuori; levinneisyysalueen rajoilla lienee koirasylijäämä sellaisenaankin luonnollista. Ja ainakin osin on selvä koirasvaltaisuus lajille ominaista levinneisyysalueen keskeisissäkin osissa.

Päästäkseni vertaamaan tutkimani alueen lampikerttu-kannan suuruutta Ahvenanmaan lampikerttu-kantaan olen laskenut myös laulavat ruokokerttu-koiraat erässä tutkimistani lahdista. Lampikerttu — ruokokerttu-suhde on hyvin selvästi riippuvainen ruo'ikoiden laadusta, lajien olinpaikat ruo'ikossa ovat erilaiset; lampikerttu on ruo'ikon ulko-osien, ruokokerttu tunnetusti rantaniittyihin ja pensastoihin rajoittuvien osien laji. Niinpä jakaantui *Acrocephalus*-määrä esim. Bobäckvikenissä seuraavasti: 1 ruokokerttu (vain?) ja 5 lampikerttua. Östersundomissa taas on tarkemmin tutkimassani lahdessa laajahkon ruo'ikon reunaosa suhteellisen kapea, ja lajien suhde siitä johtuen oli: 16—18 ruokokerttua, 1 lampikerttu. Sen sijaan paikoissa, missä molempien lajien oleskelumahdollisuudet ovat suunnilleen samat — ruo'ikko reunustaa lahden rantoja kapeahkona vyönä — oli laskennan tuloksena:

	<i>A. schoenobaenus</i> -♂♂	<i>A. scirpaceus</i> -♂♂
Laajalahti	n. 18	7
Braxvik, läntinen poukama	3	1
Saunalahti—Brakvik	15	4
Herttoniemensalmen rantaa	3	1

Nämä luvut osoittavat, että lampikertun osuus koko *Acrocephalus*-määrästä oli n. 25 %, siis suunnilleen sama kuin Ahvenanmaalla kesällä 1932.

Yksistään käytettävänä olevaan havaintoaineistoon nojautuen voimme siis todeta, että lampikerttu on milteipä poikkeuksellisen lyhyessä ajassa vakiintunut Ahvenanmaalla, lampikerttu-kanta siellä oli jo muutamia vuosia lajin vakiintumisen jälkeen vajaat 20 % tutkituiden järvien koko *Acrocephalus*-määrästä. Lajin nopea vakiintuminen ja kannan voimistuminen Ahvenanmaalla tuovat mieleen pakosta mahdollisuuden, että laji sittenkin on siellä — vaikkapa vain hyvin harvinaisena — ainakin jonkun verran vanhempi. Ruotsissa oli laji jo ainakin vuoteen 1918 mennessä — mahdollisesti aikaisemminkin — levinnyt Tukholman ja Upsalan seuduille (JÄGERSKIÖLD). Ja kun vielä otamme huomioon, että lampikertun laulu ja linnun oleskelu yleensäkin olinpaikoillaan on hyvin vähän huomiota herättävää, tuntuu luonnolliselta, että laji löydettiin vasta sitten, kun se oli tullut suhteellisen yleiseksi ja runsaaksi. Nyt osoittavat kuitenkin Ahvenanmaalla viime vuosikymmenen lopussa tehdyt havainnot kieltämättä, että lampikerttu-kanta selvästi voimistui vuosikymmenien vaihteessa. Lisäksi oli P. Palmgren jo viime vuosikymmenen alkupuolelta lähtien „odottanut“ lajia Ahvenanmaalle; hänen ensimmäisenä löytämänsä ♂ tuskin oli ensimmäinen, mutta ilmeisesti ensimmäisiä. Ja tämän mukaan pysyvä kanta syntyi Ahvenanmaalle siis vasta vuosikymmenien vaihteessa.

Lampikerttu-kannan synty, lajin saapuminen Helsingin seuduille ei ole enää — aikaisempien havaintojen puutteessa — yhtä selvästi osoitettavissa kuin vastaavat seikat Ahvenanmaalla. Löysin lajin kesällä 1937 täsmälleen samasta paikasta, missä O. Hytönen (suullinen ilmoitus) kuuli laulua jo kesinä 1933—34; Östersundomissa, Porolahdessa ja Laajalahdessa tapasin lajin kesinä 1936—37. Kaikesta päättäen on lampikerttu jo useampia vuosia kuulunut pysyväisesti Helsingin seutujen linnustoon. Lajin yleisyys ja runsaus kesällä 1937 — ainakin jos laji lähi vuosina osoittautuu pysyväisesti edes sunnilleen yhtä runsaaksi — oikeuttanevat olettamaan, että laji Helsingin tienoilla on ainakin yhtä vanha kuin Ahvenanmaalla ja on siis laji myös saapunut tänne osin ehkä aivan viimeisinä vuosina lännestä, mutta ainakin alkuunsa ja ehkäpä yksinomaankin suoraan etelästä Eestin kautta.

Toistaiseksi käytettävänä olevat tiedot lajin yleisyydestä Eestissä eivät myönnettävästi täysin tue äskeitä olettamustani. Länsi-Eestistä lienee tallella yksi jo ennen vuotta 1870 löydetty pesä, mutta lam-

pikertun esiintyminen maassa on ollut täysin epävarmaa aivan viime vuosiin asti. Viimeisinä vuosina on laji taasen „löydetty uudelleen“ Länsi-Eestissä; Pärnusta on löydetty 2 pesää (MANG), Matsalun lahdesta samoin yksi (SRTS 1935). SRTS:n (1937) arvion mukaan on lampikerttua ainakin n. 10 paria linturikkaassa Matsalun lahdessa. Myös SRTS (1937, s. 72) päätyy pohtimaan lampikertun ikää Matsalun lahdessa ja pitää ainakin mahdollisena, että laji paikalla — ehkä hyvin harvinaisena — on vanhempi kuin mitä uusimmat havainnot osoittavat. Sen sijaan lienee lampikerttu-kannan voimistuminen viimeisinä vuosina Eestissäkin aivan ilmeistä.

Lampikertun saapuminen Helsingin tienoille saattaa lopullisestikin jäädä olettamusten varaan, mutta luultavimmin asia ratkeaa kiistattomasti, kunhan meillä on käytettävänämmä tarkemmat tiedot siitä, miten yleinen ja runsas lampikerttu on Eestin luoteiskulmassa (Matsalu—Tallinna) ja miten runsas Lounais-Suomessa, Suomenlahden rannikon länsiosissa.

Lampikertun olinpaikoista ja laulusta. — Lampikertun olen toistaiseksi tavannut yksinomaan matalissa murto-vesilahdissa, joissa sekä kasvillisuus että myös linnusto on useimmiten selvästi eutrafenttista. Myös P. PALMGREN (1936) lukee lajin lähinnä rehevän *Nyroca*-tyypin linnustoon kuuluvaksi.

Lampikerttu on tyypillinen ruo'ikoiden, *Phragmites communis*-kasvustojen laji (— linnun suomenkielinen nimi ei sovi maamme oloihin!). Muuttoaikoina saattaa lajin löytää puita ja pensaita kasvavissa paikoissa, puutarhoissa (havaintoja esim. Signilskäristä), mutta pesimäajaksi hakeutuu lintu ruo'ikoihin. Eräissä tutkimistani lahdista on ruo'ikoiden lisäksi *Scirpus Tabernaemontani*-, *Typha latifolia*- ja *T. angustifolia*-kasvustoja, mutta näissä en ole lajia tavannut en edes käymätieltä. Ja mikä tahansa ruo'ikko ei näytä lajille kelpaavan. En ole nähnyt lajia syvemmästä vedestä kohoavassa harvassa ja matalahkossa ruo'ikossa, mutta en myöskään märeistä maasta kohoavissa laajoissa ja aukottomissa „ruo'ikko-metsissä“. Sen sijan aivan matalasta vedestä (10—30 cm) kohoavat, reunoiltaan useimmiten hyvin jyrkkärajaiset ruo'ikot näyttävät sopivan parhaiten lampikertulle. Tällainen ruo'ikko säilyy ainakin pääosaltaan pystyssä talven yli ja on se täysin kehittyneenä keskikesällä erittäin tiheä ja korkea (n. 2,5—3 m), väriltään usein hyvin tummanvihreä. Kuvatun tapaista ruo'ikkoa on paikoin välittömästi hieman korkeamman rannan edus-

talla, mutta yleisemmin laajemman kasvuston reunana tai saarekkeina rantaa reunustavan ruo'ikon lähetyvillä.

Lampikertun liikkuminen olinpiirissään on miltei piileksivää. Lintu liikkuu yleisimmin ruo'ikon sisä- ja tyviosissa lähellä veden pintaa. Vain pesän rakennusainetta kerätessään ja ruokaa poikasilleen kantaessaan olen nähnyt linnun lentävän pitempään ruo'ikon yläpuolella. Myös koiraat toisiaan ajaessaan alkukesällä tulevat joskus näkyviin, samoin yksinäiset koiraat vielä kesän puolivälin jälkeenkin liikkeussaan ruo'ikkosaarekkeesta toiseen eritoten pesivän parin lähetyvillä. Myös laulaessaan pysyy lintu ruo'ikon kätöksissä, laulu kuuluu useimmiten ruo'ikon tyviosista. Vain jonkun kerran olen nähnyt laulavan linnun istumassa pitempään korsien latvasissa tai latvassa (yksinäisiä koiraita heinäkuun puolivälin aikoihin).

Lampikerttu on erittäin ahkera laulaja. Kesäkuun alussa laulaa lintu miltei tauotta auringonnoususta iltamyöhään; lintu liikkuu ympäriinsä ruo'ikon tyviosissa ruokaa etsimässä ja laulaa samanaikaisesti. Myös yöllä — ainakin sydänkesällä — olen kuullut sen laulavan, mutta aivan katkonaisesti pitkiä taukoja pitäen.

Laulu on voimaltaan heikkoa ja kokoonpanoltaan hyvin yksinkertaista, vaatimatonta. Kokoonpanoltaan ja sävyltään muistuttaa laulu enemmän rastaskertun (*Acrocephalus a. arundinaceus*) kuin ruokokertun laulua. Ruokokertulle ominaiset kiihtyvät, yhtenäiseksi helinäksi sulautuvat kohokohdat puuttuvat täysin, laulu on päinvastoin miltei samalla korkeudella pysyvää ja melkein soinnutonta. Lampikertun laulun rytmi on tasainen ja hidas, laulun eri äänet kuuluvat selvästi erillisinä lyönteinä, joten laulu kokonaisuudessaan on „änkyttävää“, katkonaista rupattelua. Kirjaimin voi laulun merkitä esim.: „trr trr trr . . . tret tret tret . . . fu^t trr fu^t trr trr tret tret . . . tsek tsek tsek . . .“ — Myös rastaskertun laulusta eroaa kuvattu aivan vaivatta. Rastaskertun laulu on monin verroin voimakkaampaa ja on siinä selvää äänenmuutosta, korkeita kohokohdita. — Lampikertun laulun vaatimattomuus ja sen heikkous ovat varmasti syynä siihen, että laji on jäänyt ehkä moneltakin lintutarkkailijalta huomaamatta. Tuulisella säällä, jos lähetyvillä on äänessä useampia ruokokerttuja tai esim. meluava naurulokki-yhdyskunta, hukkuu lampikertun laulu ympäristön ääniin, sen kuulee — vaikkapa laulun tunteekin — vain muutaman kymmenen metrin päähän. Hiljaisemmassa ympäristössä keksii lajin tuntija laulajan sentään huomattavasti pitemmältä, ainakin 200—300 m:n päästä.

Lampikertun esiintyminen maassamme on puhtaasti teoreettisessakin mielessä erittäin mielenkiintoinen. Itse aion jatkuvasti tarkkailla lajia, mutta suotavaa olisi, että lajin levinneisyys maassamme kokonaisuudessaan saataisiin aivan ensi tilassa selvitettyksi. Miten runsas on laji tällä haavaa Ahvenanmaalla, miten yleinen ja runsas Lounais-Suomessa, Suomenlahden rannikon länsiosissa, miten pitkälle itään pitkin Suomenlahden rannikkoa, pohjoiseen pitkin Pohjanlahden rannikkoa laji jo nyt on työntynyt ja onko laji jo ennättänyt Lounais- ja Etelä-Suomen rehevimpiin järviin — siinä vastaustaan odottavia kysymyksiä.

Kirjallisuutta: HORTLING, I., 1929, *Acrocephalus s. scirpaceus* (Herm.), ny för vår fauna. *Ornis Fennica* 6: 80—81. — HYTÖNEN, O., 1934, *Acrocephalus s. scirpaceus* (Herm.) Helsingin ympäristössä kesinä 1933—34. *Ornis Fennica* 11: 91. — JÄGERSKIÖLD, L. A., 1919, Om förändringar i Sveriges fågelvärld under de senaste 75 åren. *Sveriges Natur* 10: 47—73. — LEIVO, O., 1937, *Acrocephalus a. arundinaceus* (L.) Östersundom'issa ja Helsingissä sekä havaintoja lajin laulusta. *Ornis Fennica* 14: 67—70. — MANG, A., 1936, Tiigiroolinnu pesitsemisest Pärnu rannas. *Eesti Loodus* 4: 140—142. — PALMGREN, P., 1934, Die Einwanderung des Teichrohrsängers, *Acrocephalus s. scirpaceus* (Herm.), in Finnland. *Ornis Fennica* 11: 77—84. — 1936, Über die Vogelfauna der Binnengewässer Ålands. *Acta Zoologica Fennica* 17. — SITS, E., 1935, Kahe huvitava linnu leiust Eestis. *Loodusuurijate Seltsi aruanded* XLII: 63—69 — 1937, Materjale Matsalu lahe linnustikust. Tartu.

Zusammenfassung: Der Teichrohrsänger, *Acrocephalus s. scirpaceus* (Herm.), in Finnland. Unter dem während der letzten Jahrzehnte in Finnland eingebürgerten südlichen Vogelement ist der Teichrohrsänger der jüngste Ankömmling. Die Art wurde in unserem Lande zum erstenmal von P. Palmgren im J. 1926 auf Åland angetroffen, wo sie schon gegen das Ende des betr. Jahrzehnts sich ansässig gemacht zu haben scheint, so dass im J. 1932 an den untersuchten Seen 24 *Acrocephalus schoenobaenus*- und 5 *A. scirpaceus*-Männchen festgestellt wurden; der Anteil der letzteren belief sich also auf etwas unter 20 % von der gesamten Männchenzahl der Gattung (PALMGREN 1934). — Im übrigen Finnland ist die Art bisher nur zweimal in den Jahren 1933—34 in der Nähe von Helsinki angetroffen worden.

Im Sommer 1936 begann Verf. ein Auge auf den Teichrohrsänger in der Umgebung von Helsinki zu halten. Ohne besonderes Suchen konnte die Art an drei verschiedenen Stellen, insgesamt 4 singende ♂♂, festgestellt werden.

Im Sommer 1937 untersuchte Verf. bei seinen gelegentlichen Exkursionen — zu einem systematischen Arbeiten fehlte leider die Gelegenheit — genauer die auf eine insgesamt etwa 40 km lange Küstenstrecke des Finnischen Meerbusens beiderseits von Helsinki (zwischen 24° 40' E und 25°

30' E) fallenden eutrophen Brackwasserbuchten. Diese Untersuchung ergab insgesamt 37 singende ♂♂. Vier weitere Männchen wurden ausserdem auf Exkursionen nach Saltjärden (Kirchsp. Kirkkonummi) und Porvoo festgestellt. — In solchen Brackwasserbuchten, die sowohl *Acrocephalus schoenobaenus* wie auch *A. scirpaceus* ungefähr die gleichen Lebensbedingungen darbieten, war der Anteil des Teichrohrsängers an der gesamten Männchenzahl der Gattung etwa 25 %.

Nach Nestern hat Verf. nicht gesucht, das Nisten der Art im Untersuchungsgebiet steht indes völlig sicher. Bei der Schätzung der Zahl der brütenden Paare wurden u. a. folgende Beobachtungen berücksichtigt: junger Vogel, Laute von Jungen, Nestmaterial und Nahrung tragendes ♀, Aufhalten des ♂ an einer ganz bestimmten Stelle schon im Anfang des Juni, Nachlassen der Singlust der Männchen schon im Anfang des Juli usf. Auf dieser Grundlage berechnend gelangt Verf. zum Ergebnis, dass von 29 Männchen (bezüglich der übrigen sind die Beobachtungen unzureichend) 15, also nur etwa 50 %, gepaart waren.

Nach allem zu schliessen ist der Teichrohrsänger in der Gegend von Helsinki älter, als das vorliegende Beobachtungsmaterial scheinen lässt, am wahrscheinlichsten mindestens ebenso alt wie auf Åland. Die Häufigkeit und die Reichlichkeit des Vorkommens der Art — falls sie sich in den nächsten Jahren als auch nur annähernd so reichlich auftretend erweist — dürfte wohl am besten durch die Annahme zu verstehen sein, dass die Art das Untersuchungsgebiet wenigstens anfänglich, vielleicht sogar ausschliesslich direkt vom Süden—Südwesten, über Estland her erreicht hat. Die aus Estland zur Verfügung stehenden Angaben stützen allerdings diese Annahme nicht vollends; die Verbreitung der Art beschränkt sich dort auf die westlichen Teile des Landes, wo der Teichrohrsänger erst in den allerletzten Jahren heckend angetroffen worden ist (SIRTS 1935 und 1937; MANG 1936).

Am Schluss des Aufsatzes folgt eine Schilderung des Wohnbiotops sowie des Gesanges der besprochenen Art.

Über die Verbreitung des Ortolans, *Emberiza hortulana* L., in NW-Eesti (Estland).

(Vorläufige Mitteilung.)

Von ERIK SIRTS, Tartu.

Bisher galt der Ortolan, *Emberiza hortulana* L., als ein sehr seltener Vogel für Eesti, trotzdem er in unseren Nachbarländern Suomi (Finnland) und Latvija (Lettland) an geeigneten Orten keine Seltenheit ist. Diese Tatsache liess eine grössere Häufigkeit des Ortolans auch in unserem Lande vermuten, zumal die ökologischen Verhältnisse in